

DATUM 8-10-2019

AAN Leden van Provinciale Staten / cie. RGW

VAN Gedeputeerde Hanke Bruins Slot

ONDERWERP Beantwoording technische vragen O-gen t.b.v. cie. RGW 09/10/2019

BIJLAGE

Geachte Statenleden,

Na afstemming met de griffie sturen wij u hierbij antwoorden op een aantal technische vragen die vanuit uw midden zijn gesteld over de stand van zaken samenwerking Gebiedscoöperatie O-gen.

PvdA: Wat is er mis gegaan waardoor nu naar een andere samenwerkingsvorm wordt gezocht?

De aanleiding om de samenwerkingsvorm met Gebiedscoöperatie O-gen te herijken was de vaststelling in 2017 van rechtmatigheidsrisico's. Een interne verkenning naar de financieringsstromen in het programma Agenda Vitaal Platteland (AVP) in dat jaar leidde tot vragen over de governance en rechtmatigheid. Daarop is extern juridisch advies gevraagd.

Dat advies was vervolgens aanleiding voor GS om de werkwijze binnen AVP te herijken. Want om binnen de AVP-keten tot een heldere taakverdeling en goede governance (verdeling van rollen en verantwoordelijkheden) te komen was het volgens het bewuste externe juridische advies nodig om de (wettelijke) adviserende en de uitvoerende taken te ontvlechten. Dat heeft in december 2018 tot een GS-besluit geleid waarover u door middel van een Statenbrief bent geïnformeerd (d.d. 12-12-2018, briefkenmerk 81C15C2A).

In die noodzakelijke ontvlechting heeft O-gen gekozen voor het continueren van de uitvoerende taken. Daarmee is de wettelijke adviserende rol op basis van artikel 82 van de Provinciewet van de gebiedscoöperatie vervallen.

Gaat de nieuwe samenwerkingsvorm minder geld kosten?

Het besluit van december 2018 betekent voor O-gen dat de grondslag voor exploitatie-en proceskostensubsidie vervalft. Niet per direct: er is een overgangperiode afgesproken als overbrugging (motie lucht voor O-gen). Deze liep tot 1 oktober 2019. Daarbovenop heeft de provincie O-gen de mogelijkheid geboden subsidie aan te vragen voor een transitieplan. O-gen heeft daarvan gebruik gemaakt.

In de nieuwe manier van samenwerken kan O-gen subsidies aanvragen en opdrachten verkrijgen. Uitgangspunt hierbij voor beide organisaties is het bevorderen van de vitaliteit en kwaliteit van het landelijk gebied (realiseren publieke waarde). Hoeveel geld dit de provincie gaat kosten is afhankelijk van de subsidieaanvragen die O-gen doet, dan wel de opdrachten die de provincie (op een rechtmatige manier) verleent aan O-gen.

Zijn er personele consequenties?

Het besluit van december 2018 heeft al personele consequenties gehad, in die zin dat de meeste provinciale medewerkers die 'om niet' gedetacheerd waren bij O-gen daar niet langer gedetacheerd zijn. Daar moest een einde aan komen vanwege rechtmatigheidsrisico's¹. De werkorganisatie van O-gen is nu afhankelijk van de opdrachten en subsidies die zij van de provincie Utrecht en andere opdrachtgevers / partners krijgen. De personele consequenties hangen samen met in hoeverre O-gen er in slaagt om deze transitie ook daadwerkelijk te maken.

---

¹ Van Benthem & Keulen en Pels Rijcken hebben geconstateerd dat de provincie personeel om niet ter beschikking stelt aan de gebiedscommissies, terwijl andere (mogelijk concurrerende) ondernemingen die 'faciliteit'/dit voordeel niet krijgen. Het risico op onrechtmatig verstrekte staatssteun ligt hiermee op de loer. Indien en voor zover het gaat om inzet voor de adviesrol of voor niet-economische activiteiten, vormt het om niet beschikbaar stellen geen staatssteunrechtelijk probleem, aldus de advocaten. Of UW en O-gen economische activiteiten verrichten, hangt vooral af van de vervolgvraag of die activiteiten in concurrentie met marktpartijen kunnen worden verricht. Per economische activiteit dient beoordeeld te worden of daarvoor deze medewerkers worden ingezet (met andere woorden: of de "steun" ten goede van de economische activiteiten komt). Er is dus sprake van een rechtmatigheidsrisico, aangezien onrechtmatigheid niet is vastgesteld.

Is de mening van de 250 leden van O-gen hierover gevraagd?

Tijdens het onderzoekstraject van Berenschot heeft de Gebiedscoöperatie O-gen in verschillende tafels haar leden geconsulteerd over de ontwikkelingen en de resultaten van Berenschot en de vervolgstappen. De Gebiedscoöperatie heeft in haar transitieplan aangegeven hoe ze de vervolgstappen in het vormgeven van de werkorganisatie wil gaan implementeren. De Gebiedscoöperatie beslist als coöperatie zelf over die vervolgstappen.

ChristenUnie en SGP:

Het onderzoek van Berenschot geeft inzicht in alternatieve oplossingsrichtingen. Ons wordt uit het rapport onvoldoende duidelijk waarom de constructie "Verbonden partij" met een meerjarige subsidie (zoals NMU en LEU) voor O-gen niet tot de mogelijkheden behoort. Op dit punt wensen we meer uitleg (mag ook als technische vraag beantwoord worden).

De partnerinstellingen van de provincie zijn of geen ondernemer of ze hebben een duidelijke knip gelegd in hun boekhouding. De vergelijking tussen de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) en Landschap Erfgoed Utrecht aan de ene kant en Gebiedscoöperatie O-gen aan de andere kant gaat niet op. NMU en LEU zijn partnerinstellingen van de provincie die uitvoeringskennis en continuïteit garanderen op provinciale beleidsterreinen waar onvoldoende kansen liggen voor marktpartijen. De Gebiedscoöperatie O-gen is wel een onderneming en wil en kan deze activiteiten niet opsplitsen door de organisatiestructuur als coöperatie die ze heeft gekozen: als coöperatie is O-gen een marktpartij. Indien O-gen had gekozen om een 'O-gen publiek' op te richten in een aparte entiteit met daarin zeggenschap van de provincie en overheidsorganen en geen zeggenschap van particulieren dan had 'O-gen publiek' kunnen functioneren als ware het een eigen dienst van de provincie. O-gen heeft daar niet voor gekozen en wil de huidige coöperatie bij elkaar houden. .

De provincie hanteert een draaiboek om te bepalen of een organisatie een partnerinstelling is. O-gen is eind 2016 getoetst aan dit draaiboek en bleek toen daaraan op verschillende punten niet te voldoen. Er is overleg met O-gen geweest over deze punten, maar O-gen wilde of kon de organisatiestructuur niet zodanig aanpassen dat zij makkelijk tot een partnerinstelling konden verworden.

Op 18 februari 2019 is een door acht partijen ingediende 'Motie vreemd' – Lucht voor O-gen- unaniem aangenomen. Het betrof met name 'Lucht' in financiële zin'. Welke financiële regeling richting O-gen geldt per 1 oktober 2019?

De provincie heeft Gebiedscoöperatie O-gen de mogelijkheid geboden een 'transitievergoeding' aan te vragen voor het maken van een transitieplan. Hier heeft de gebiedscoöperatie gebruik van gemaakt. In dit transitieplan geeft O-gen bouwstenen voor een nieuw model voor de gebiedscoöperatie die past binnen de kaders van het rapport van Berenschot en die bovendien een doorstart mogelijk maakt.

De financiële relatie tussen de provincie Utrecht en Gebiedscoöperatie O-gen zal in de toekomst bestaan uit een subsidierelatie. Het initiatief voor aanvragen ligt bij O-gen. Dit kunnen ook meerjarige subsidies zijn. Een andere mogelijkheid is dat de provincie, binnen de aanbestedingsregels, O-gen een opdracht verleent.

Verder is Gebiedscoöperatie O-gen een private onderneming die, naast opdrachten of subsidies van de provincie Utrecht, ook voor andere partijen diensten verleent tegen betaling. De Provincie Utrecht is dus zeker niet de enige partij waarmee O-gen samenwerkt, aan wie ze diensten verleent en waarmee zij een financiële relatie heeft.

o Is er vanuit de provincie de bereidheid om O-gen subsidie te blijven verstrekken, ook na 1 januari 2020?

Ja, maar dit zal niet meer een exploitatie- en proceskostensubsidie zijn. Die mogelijkheid vervalt vanwege onrechtmatigheid. De Gebiedscoöperatie O-gen kan bij de provincie subsidie aanvragen voor het uitvoeren van activiteiten en diensten, zoals ook het rapport van Berenschot aangeeft. Daarnaast is het de insteek dat we twee keer per jaar een afstemmingsoverleg organiseren met een gezamenlijke inhoudelijke agenda conform het voorstel zoals opgenomen in het rapport van Berenschot.